

перенесення елементів кримінального права інших національних правових систем у кримінальне право України як способу модернізації цієї галузі. В умовах подальшого зближення держав, розвитку міжнародних зв'язків, усвідомлення важливості скоординованої діяльності суб'єктів міжнародних відносин у боротьбі зі злочинами міжнародного характеру такі дослідження, з урахуванням потреб удосконалення законодавства України про кримінальну відповідальність шляхом подальшого узгодження його з міжнародними договорами держави, набувають все більшої актуальності. Водночас, при дослідженні складних об'єктів, подібних до кримінальної політики країн Євросоюзу, необхідно зважати на те, що, на відміну від традиційного порівняльного кримінального права чи порівняльної кримінології, такі розвідки одночасно до групи порівняльних міжнаціональних (в яких порівнюються кримінологічні ювенальні засоби, які існують в конкретній державі – наприклад, у Франції) та інтернаціональних (предмет яких включає проблеми співвідношення з міжнародним правом ювенального кримінального права України та, зокрема, відповідності кримінально-правових і кримінологічних засобів протидії злочинності неповнолітніх стандартам і апробованим практикам країн Європейського Союзу).

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ЗМЕНШЕННЯ ДИСПРОПОРЦІЇ У РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Королевська Анна Володимирівна,
кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних
відносин та туризму
факультету міжнародних відносин
Хмельницького національного
університету,
e-mail: korolevskaann@gmail.com

Впродовж останніх десятиліть у Європейському Союзі накопичений ефективний досвід впровадження регіональної політики. Обговорення щодо регіональної політики на загальноєвропейському рівні почались у 1969 р. з появою документа Комісії ЄС «Регіональна політика Співтовариства». У документі містилася пропозиція, суть якої полягала в проведенні заходів, спрямованих на максимальний розвиток індустріальних регіонів, зміцнення зв'язків між ними і відсталими в промисловому відношенні районами, а також на створення полюсів розвитку в переважно сільськогосподарських зонах. Таким чином Комісія прагнула до «вирівнювання» регіонів, що стало актуальним із інтеграцією до ЄС Іспанії, Португалії та Греції, а потім і інших країн, окремі регіони

яких потребували значних інвестицій [1].

Сучасне регіональне будівництво Європи відбувається за двома напрямками – територіальним (має місце тенденція укрупнення внутрішньодержавних регіонів) та політичним (спостерігається посилення владних повноважень регіональних спільнот) [2].

Серед особливих рис європейської регіоналізації виокремлюють, по-перше, те, що в її основі крім географічної близькості лежить спільність національних інтересів, схожість соціально-політичних систем, взаємодоповнюваність економік, спорідненість культур, мов, історичних традицій і релігії. По-друге, Європейський Союз є найбільш інституціоналізованим інтеграційним об'єднанням, рівень організації діяльності наднаціональних інститутів якого може бути порівняний з механізмом державного апарату. По-третє, загальноєвропейське бачення територіального розвитку ЄС має три напрями: політика «згуртування» (допомога в подоланні відставання менш розвинутих регіонів); підвищення конкурентоспроможності регіонів в європейському і глобальному масштабі, розвиток «економіки знань» та підвищення зайнятості; сприяння міжрегіонального та прикордонного співробітництва. По-четверте, серйозною проблемою для ЄС є високий ступінь диференціації в рівнях розвитку територій, що до нього входять. [2 - 3]

Складність регіональної політики ЄС полягає в тому, що європейські регіони значно відрізняються один від одного. Кожен окремий європейський регіон по-своєму реагує на виклик часу, що породжується національними, культурними, історичними, геополітичними, правовими, соціальними та економічними особливостями регіону [1].

Нерівність регіонального розвитку може стосуватися доходу та багатства, а також різноманітних аспектів – доступ до інфраструктури, основних послуг, освіти. В контексті регіональних відмінностей це може також стосуватися різних рівнів соціально-економічного розвитку. Хоча регіональні відмінності зменшуються за ЄС в цілому, вони збільшуються в деяких країнах. Низка регіонів «повільного зростання» існує на півдні Європи, багато регіонів з низьким рівнем доходу – у Східній Європі. Кожна держава-член має ряд «внутрішніх периферійних територій», які зазвичай розташовані в постіндустріальних або сільських районах і часто характеризуються високим рівнем безробіття, поганою інфраструктурою, відсутністю кваліфікованої робочої сили та ускладненим доступом [4].

Концепція поняття «проблема регіонального розвитку» відрізняється в середині кожної країни, але в основному розглядаються три типи невідповідності, зокрема: фізичні диспропорції (пов'язані з географічними або природними умовами), економічні диспропорції (ті, що пов'язані з відмінностями у якості або кількості продукції регіону), а також соціальні розбіжності (ті, що пов'язані з доходом або рівнем життя населення).

Серед засобів усунення регіональних диспропорцій у країнах ЄС

існує низка підходів для виявлення територій, що вимагають належної цілеспрямованої державної підтримки засобами державної регіональної політики в рамках подолання міжрегіональних диспропорцій та вирішення локальних проблем. Різні підходи до ідентифікації територій, що потребують державної допомоги (державного втручання) обумовлені можливістю вибору різних показників (критеріїв) для виявлення проблем в регіонах з метою подальшого їх вирішення та визначення пріоритетів розвитку регіонів, що закладає підґрунтя до категорії «внутрішньорегіональні диспропорції». Крім того, слід зазначити, що рішення щодо надання допомоги певним територіям є, в тому числі, й результатом прийняття відповідних політично вмотивованих рішень [5].

Наразі на регіональному рівні у ЄС існують різноманітні показники, що вимірюють сфери, пов'язані з нерівністю: регіональний індекс соціального прогресу ЄС (відслідковує низку показників щодо охорони здоров'я, доступу до знань та особистих прав тощо у всіх регіонах ЄС NUTS2); регіональний індекс конкурентоспроможності (відстежує прогрес щодо інфраструктури, технології, інновацій та макроекономічної стабільності); індекс якості уряду в ЄС (наявність корупції, неупередженості та якості надання державних послуг). Ці індекси публікуються через регулярні часові інтервали та дозволяють оцінювати прогрес за низкою змінних у часі і просторі.

Політика згуртованості ЄС – головний інструмент інвестицій для усунення регіональних відмінностей – часто оцінюється на основі ВВП на душу населення. Однак, враховуючи різноманітність програм, існує можливість розглядати конвергенцію та нерівність як аспекти багатовимірною явища. Крок у цьому напрямку зроблено у пропозиціях Європейської Комісії щодо багаторічної фінансової бази на 2021-2027 роки, коли ВВП залишається провідним критерієм розподілу політики згуртованості, але доповнюється додатковими критеріями, такими як безробіття молоді, низький рівень освіти, зміна клімату, прийом та інтеграція мігрантів [4].

До механізмів, що дозволяють вирішувати питання згладжування дисбалансів в рівнях соціально-економічного розвитку між територіями Євросоюзу, відносять створення структурних фондів регіонального розвитку, координаційного та гарантійного фондів, інші спеціальні пакети програм, спрямовані або на комплексне вирішення проблем певних територій, або на певну сферу діяльності. В основному дані організації оперують фінансовими інструментами, надаючи субсидії та пільгові позики для регіональних потреб, перш за все «відсталих» регіонів. Фінансування, яке здійснюється з усіх перерахованих наднаціональних фондів, виступає як джерело, яке доповнює, а не замінює ресурси, що надаються з національних бюджетів.

Окрім інструментів економічного зближення у вирішенні проблем

регіоналізації сучасної Європи, не менше значимими в даному процесі є механізми політико-правового характеру. Створення Комітету регіонів у 1994 р. – консультативного органу Європейського союзу – дозволило нормативно закріпити статус регіональних спільнот шляхом визначення категорії «регіон» як «території, що представляє очевидну спільність з географічної точки зору, або такої територіальної спільності, де є спадкоємність і чие населення розділяє певні загальні цінності і прагне зберегти і розвивати свою самобутність з метою стимулювання культурного, економічного і соціального прогресу». Друга обставина – це принцип субсидіарності, введений Маастрихтським договором 1992 р. і має на увазі: чітке розмежування повноважень і областей компетенції між європейською, національною, регіональною та муніципальною владою; делегування управлінських функцій на доцільно більш низький рівень владної вертикалі [2].

У досвіді Європейського Союзу у подоланні диспропорцій у регіональному розвитку виділяють наступні аспекти [6]: надійна законодавча база забезпечує послідовність і прозорість політики, на основі законодавства передбачається вибір регіону, у який будуть спрямовані ресурси для економічного розвитку; довготривалість процесу згладжування дисбалансів – замість субсидювання чи інвестування застарілих економічних галузей надається допомога перспективним; ринкова орієнтація регіональної політики і створення умов для ефективного розвитку ринкових відносин та їх вдосконалення; просторова направленість, що передбачає вибір між районами для направлення ресурсів, що в свою чергу вимагає чітких та обґрунтованих критеріїв для вибору регіону; координований підхід – участь національних органів влади, регіональних організацій, приватний та наднаціональний сектори економіки для вирішення регіональних проблем.

Список використаних джерел:

1. Зонова Т.В. От Европы государств к Европе регионов. *Полис*. 1999. № 5. С.155–164.
2. Чуб А.А. Анализ опыта Евросоюза в сфере управления процессами регионализации. *Национальные интересы: приоритеты и безопасность*. 2009. № 4. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/analiz-opyta-evrosoyuza-v-sfere-upravleniya-protsessami-regionalizatsii> (дата звернення: 08.04.2020).
3. Дунаев И.В. Ключевые принципы политики пространственного развития и модернизации региональных экономик в Евросоюзе. *ПНУО*. 2014. №2 (8). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/klyuchevye-printsipy-politiki-prostranstvennogo-razvitiya-i-modernizatsii-regionalnyh-ekonomik-v-evrosoyuze> (дата звернення: 08.04.2020).
4. Regional inequalities in the EU. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/637951/EPRS_BRI\(2019\)637951_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/637951/EPRS_BRI(2019)637951_EN.pdf) (дата звернення: 08.04.2020).

5. Циналєвська І.А Імплементация європейського досвіду оцінки та зменшення диспропорційності розвитку регіонів / І.А. Циналєвська, Ж.Г. Науменко. *Економічні інновації*. 2018. Т. 20. Вип. 3. С. 206-216.

6. Поліщук Л.С. Регіональні асиметрії в ЄС та нові інструменти політики вирівнювання. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2015. Вип. 126. Ч II. С. 116–124.

РОЛЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ПРОТИДІЇ НАСИЛЬСТВУ СТОСОВНО ДИТИНИ ТА ЗА УЧАСТЮ ДИТИНИ

Красій Марія Омелянівна,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Інституту гуманітарної підготовки та державного управління Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу
e-mail: kmariia@ukr.net

Під впливом загальносвітових тенденцій протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі згідно з ключовим документом, Конвенцією Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція) вітчизняне законодавство України в частині протидії домашньому насильству зазнало суттєвих змін, в плані вдосконалення чинного законодавства, прийняття нових законів та підзаконних нормативно-правових актів для поліпшення захисту прав і свобод людини з боку держави. Одним з найважливіших питань органів місцевого самоврядування є прийняття заходів для захисту прав осіб, що зазнали домашнього насильства.

Серед найголовніших функцій держави, реалізація якої покладена на велику кількість державних органів, є забезпечення публічної безпеки та порядку. Належний рівень публічної безпеки та порядку є метою як правового, так і організаційного регулювання, його головним і бажаним результатом. Для його забезпечення існує безліч засобів, серед яких: видання правових та правозастосовчих актів, формування механізмів забезпечення публічної безпеки та порядку органами публічної влади, в системі яких особливе місце займають органи місцевого самоврядування [1, с. 12].

Згідно з п. 12 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», протидія домашньому насильству – це «система заходів, що здійснюються органами виконавчої влади, органами місцевого